

Информация

относно семинар на тема “Оценка на риска за околната среда от получени чрез *gene drive* генетично модифицирани насекоми” (15.05.2019 г., Брюксел)

Организиранят от Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) семинар на тема „Оценка на риска за околната среда от получени чрез *gene drive*¹ генетично модифицирани насекоми“, проведен на 15 май 2019 г. в Брюксел, има за цел да ангажира заинтересованите страни с въпросите свързани с потенциалните екологични рискове, вследствие от съзнателното освобождаване на генетично модифицирани (ГМ) насекоми в околната среда.

Заинтересованите страни участници в семинара допринасят за: (1) определяне на подходящи цели за защита (опазване), които могат да се използват при оценката на риска за околната среда; (2) съставяне на примерни възможни пътища за нежелано въздействие, които описват как разпространението на модифицирани с *gene drive* насекоми може да бъде вредно; (3) изготвяне на примерни хипотези за риска и вероятността и тежестта на потенциалните нежелани въздействия; (4) подбор на информация, която би била полезна за тестване на тези хипотези и (5) определяне как да се получат нови данни, нужни за тестването на хипотези, когато наличната информация се счита за недостатъчна за вземането на решения от управляващите риска.

За формулирането на проблема при използване на *gene drive* насекоми, участниците са разделени на две групи – едната разглежда контрола на комар, който е вектор на заболявания (*Aedes albopictus*, азиатски тигров комар), а другата – контрола на неприятел по селскостопанските растения (*Drosophila suzukii*, плодова муха).

Целта на семинара е участниците да се запознаят с процеса на формулиране на проблема в оценката на риска за околната среда и да се получи обратна връзка, вместо да се направи цялостна и подробна оценка на риска за околната среда при двата разглеждани казуса.

Дискусиите на участниците по време на семинара разкриват различни, често противоположни мнения за оценката на риска от получени чрез *gene drive* насекоми. Те са обобщени в следните направления: (1) *gene drive* стратегии (2) потенциални нови

¹ *Gene drive* е изключение от класическите правила за унаследяване, според които поколението има 50% вероятност да унаследи едно от двете копия на даден ген. При *gene drive* поколението почти винаги получава определен генетичен елемент, в резултат на което се увеличава присъствието на определен специфичен генотип.

заплахи/рискове (3) парадигма на оценката на риска (4) опит от съществуващи стратегии за контрол на насекомни вектори на болести и неприятели по растенията (5) формулиране на проблема (6) потенциални вреди (7) компаратори² (8) условия на приемащата среда (9) управление на риска и (10) мониторинг след освобождаване в околната среда.

Сред участниците в семинара е постигнато съгласие, че процесът на формулиране на проблема е подходящ за целите на оценката на риска за околната среда от модифицирани с *gene drive* насекоми, но е посочено, че могат да възникнат практически предизвикателства.

Позициите на участниците в семинара и повдигнатите от тях въпроси относно определянето на цели за защита, конкретните пътища за нанасяне на вреда и характеризирание на опасностите, са разгледани от Панел ГМО на ЕОБХ по време на неговите последващи пленарни срещи.

В началото на 2020 г. експертите от панел ГМО публикуват за обществена консултация проект на научно становище относно адекватността на съществуващите насоки на ЕОБХ за молекулярна характеристика и оценка на риска за околната среда и целесъобразността им за оценка на риска от генетично модифицирани с *gene drive* насекоми. Очаква се становището да бъде изготвено до края на 2020 г.

Източник: EFSA (European Food Safety Authority), Devos Y, Gallani B and Firbank LG, 2020. Stakeholder workshop “Problem formulation for the environmental risk assessment of gene drive modified insects” (15 May 2019, Brussels). EFSA Supporting publication 2020:EN-1819. 16 pp. doi:10.2903/sp.efsa.2020.EN-1819

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

11.06.2020 г.

ИЗГОТВИЛ:

ГЛ. ЕКСПЕРТ, А. ДИМИТРОВА

ДИРЕКЦИЯ „ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА“

² близък в генетично отношение немодифициран организъм